

Novoneyra de corpo enteiro

A. R. López e M. Dopico (coords.)

Formas de citación recomendadas

1 | Por referencia a esta publicación electrónica*

LÓPEZ, A. R. E M. DOPICO (COORDS.) (2012 [2010]). “Novoneyra de corpo enteiro”. *Galicia Hoxe*. “Revista das Letras”: 804 (1 de abril), 1-24. Reedición en *poesiagalega.org*. Arquivo de poéticas contemporáneas na cultura. <<http://www.poesiagalega.org/arquivo/ficha/f/1432>>.

2 | Por referencia á publicación orixinal

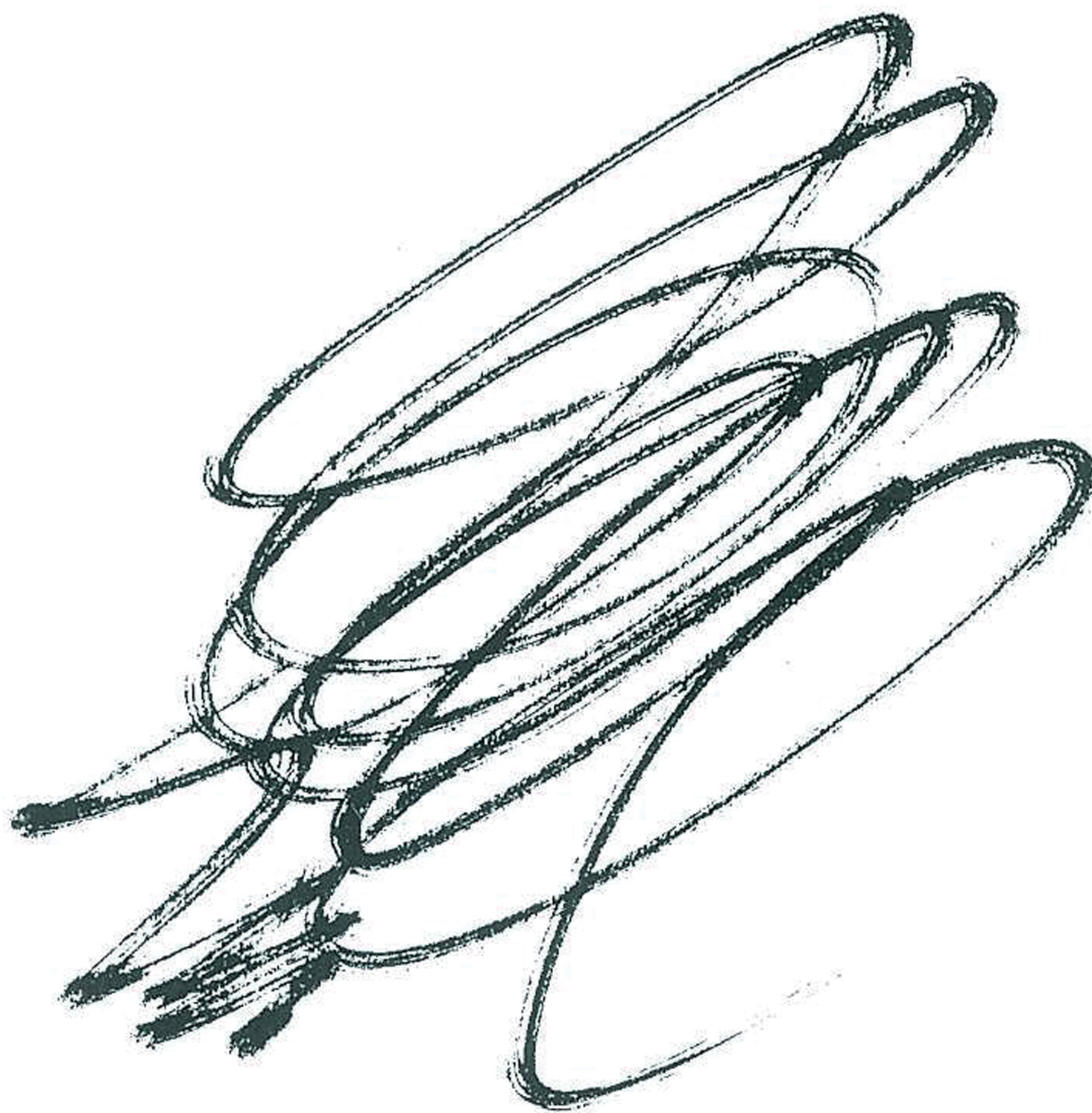
LÓPEZ, A. R. E M. DOPICO (COORDS.) (2010]). “Novoneyra de corpo enteiro”. *Galicia Hoxe*. “Revista das Letras”: 804 (1 de abril), 1-24.

* Edición dispoñíbel desde o 27 de marzo de 2012 a partir dalgunha das tres vías seguintes: 1) arquivo facilitado polo autor/a ou editor/a, 2) documento existente en repositorios institucionais de acceso público, 3) copia dixitalizada polo equipo de *poesiagalega.org* coas autorizacións pertinentes cando así o demanda a lexislación sobre dereitos de autor. En relación coa primeira alternativa, podería haber diferenzas, xurdidas xa durante o proceso de edición orixinal, entre este texto en pdf e o realmente publicado no seu día. O GAAP e o equipo do proxecto agradecen a colaboración de autores e editores.

14 XANEIRO DO 2010 - NÚMERO 804

rdl

REVISTA
DAS
LETRAS

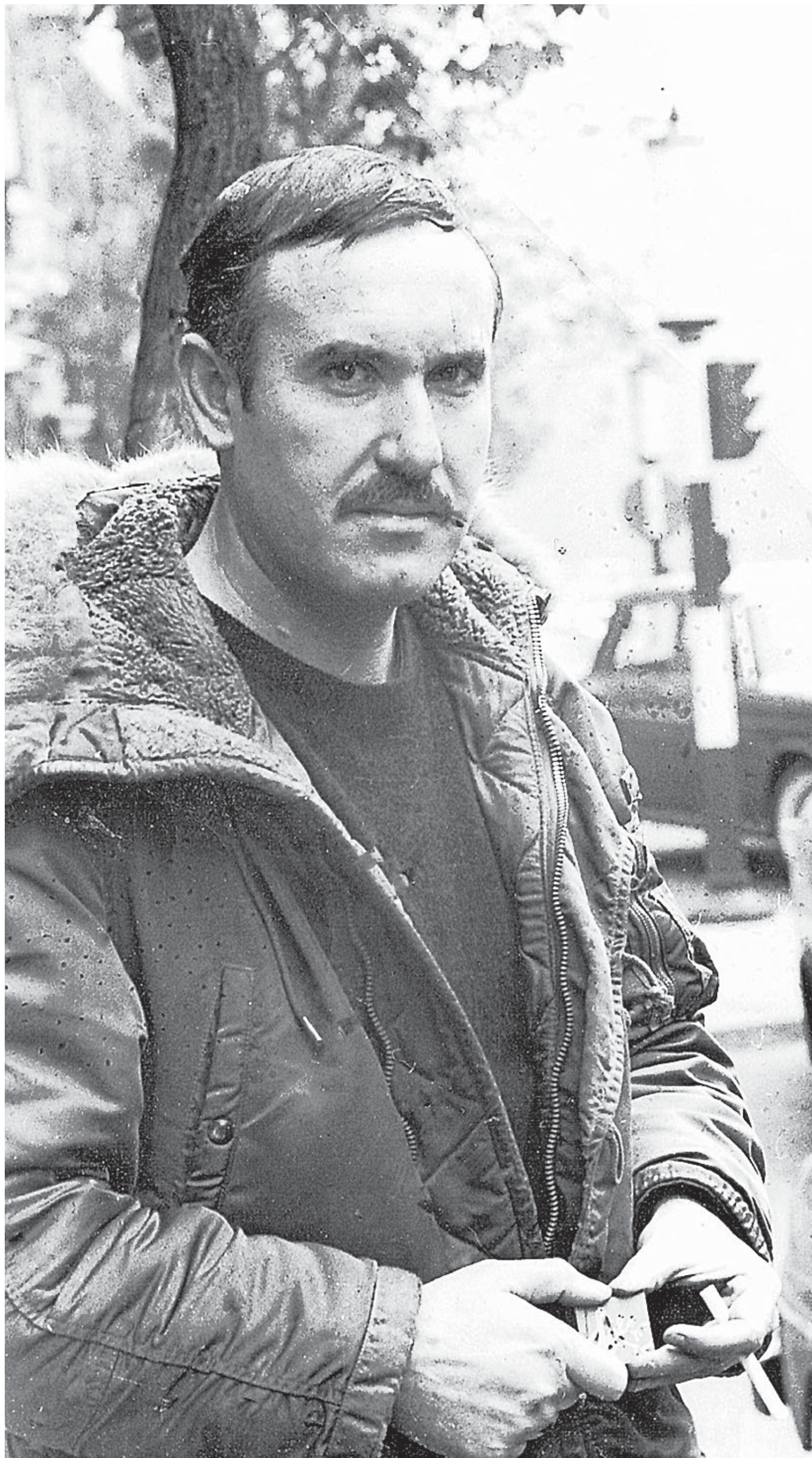

Novoneyra de corpo inteiro

Uxío Novoneyra, ao que se lle dedicará o Día das Letras, cumpriría o 19 de xaneiro, o martes da próxima semana, 80 anos. A súa obra, marcada pola eclosión de *Os eidos* no 1955 ou a publicación no 1968 do *Viet Nam Canto*, desenvolve un dos percorridos creativos máis versátiles e fascinantes da Literatura galega do século XX. Novoneyra concibía a poesía como un ámbito que ía máis alá da escrita: tratábase dunha forma de habitar o mundo. Froito desa intensidade conceptual, e dunha constante exploración dos límites poéticos, son os caligramas, que empezou a tracexar a mediados dos anos sesenta no estudo do pintor Reimundo Patiño, en Madrid. Foi Patiño quen bautizou eses exercicios como caligramas en contra da opinión do poeta, que prefería o termo mecanografismos. Na súa opinión, os mecanografismos eran “unha impronta interior, biolóxica, espiritual, o intre físico total do corpo traducindo os versos” e esa definición serviulle ao pintor Antón Patiño –curmán de

A grafía dos corpos

Reimundo– para incluír os seus traballos entre as ergografías: grafías do corpo. Os caligramas que hoxe presentamos, contem,poráneos dos grafitis e da *action painting* de Pollock obedecen a distintas épocas. Algúns deles son inéditos –cedidos pola súa familia– e outros pertencen aos *Cadernos da gadaña*, onde Novoneyra publicou por vez primeira (1979) esta vertente expresiva, ou a *Do Courel a Compostela*, editados por Sotelo Blanco no 1988. Unha terceira fonte é a serie *Seis caligramas pola paz*, pulsada polo escritor en plena guerra do Golfo. Apareceron no número un de *Revista das Letras*, no 1991, e reproducimos catro deles na páxina cinco. Os vínculos do poeta co suplemento de ‘Galicia Hoxe’ non quedaron aí: no 1999, coincidindo co 20 aniversario dos *Cadernos da Gadaña*, reeditamos os *Poemas caligráficos* con anotacións do propio Novoneyra xunto a un traballo de Herminio Barreiro lembrando a época madrileña do autor e de Reimundo Patiño.

rDL | 3
Galicia Hoxe 14/01/10

Uxío Novoneyra retratado por Lavandeira en Madrid, no 1964, coa zamarra 'O lobo', que lle regalara Herminio Barreiro

Ergografías de Novoneyra

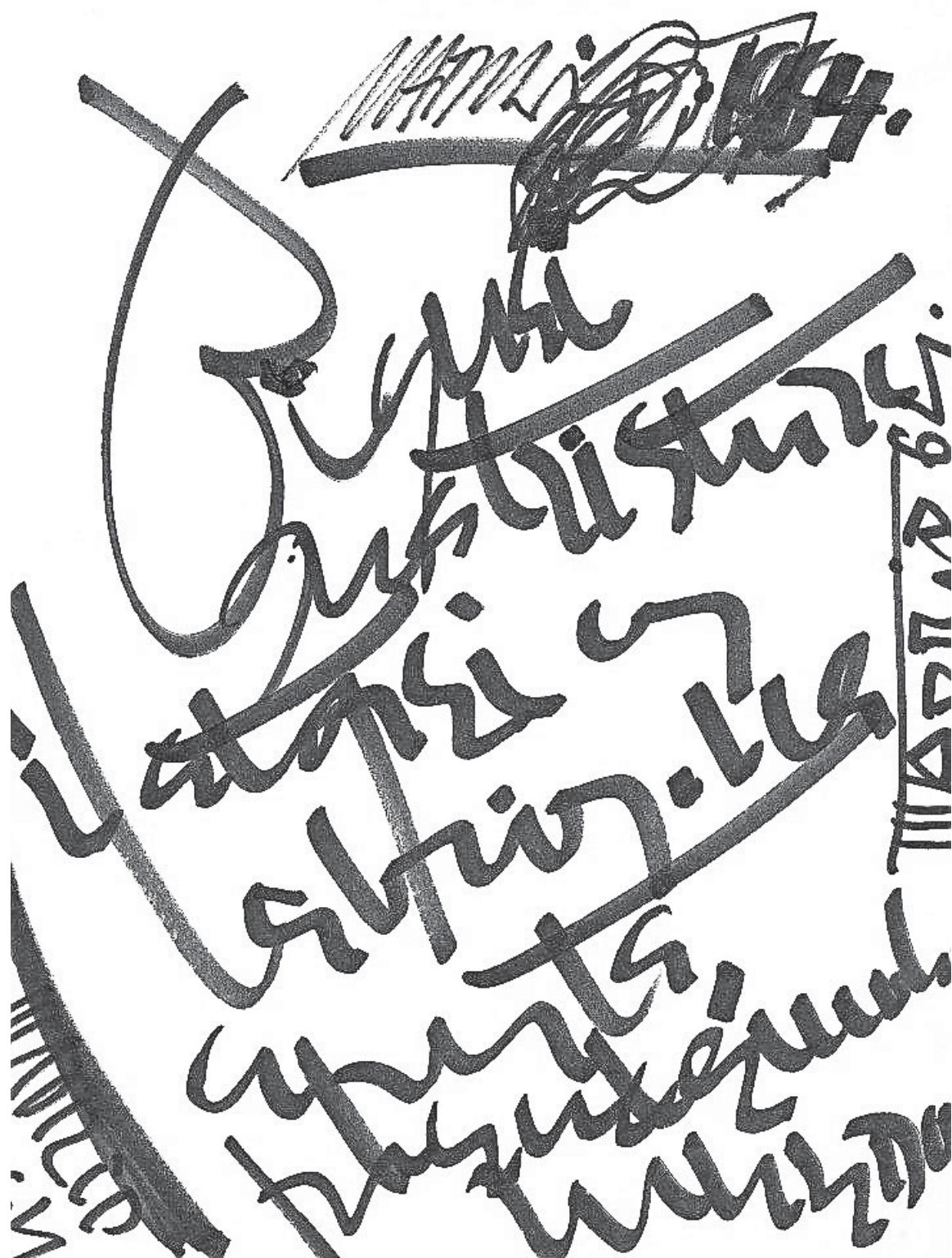
Antón Patiño

Unha escrita do corpo [unha senlleira ergografía] é a que fai Uxío Novoneyra nos chamados poemas caligráficos. Trazos veloces como graffitis de urxencia (axilmente tatuados na páxina). Unha estratexia que tenta sortear o control racional para ir cara a unha intraconciencia. Achegas xestuais na procura do inconsciente das verbas ceibes. Os apuntamentos manuscritos de Uxío Novoneyra: a sombra da súa voz encol do branco da páxina. A silueta das palabras pousada riba do papel. Ideogramas persoais cheos de forza e de enerxía concentrada. A man deixa unha informe sombra-tatuaxe: chea da autenticidade da grafoloxía. Unha escrita veloz para os seus *poemas-lóstrego*.

Existe en Novoneyra o que poderíamos definir como unha teoría do intre. O instante é o gardián na fronteira do tempo. O límite secreto entre o pasado e o futuro. Nesa encrucillada magnética estala o xesto como aliaxe intemporal. Espazo e tempo figuran mesmo fusionarse nun momento de encantamento. A maxia do intre estoura nos poemas caligráficos. Alí está todo Uxío. A súa voz como unha fervenza. A súa lucidez. A sensibilidade. O seu afecto á humanidade. A solidariedade entre o baleiro e a materia. O tempo concentrado coma no *jezt-tzeit* [tempo-agora] de Walter Benjamin.

O poema toma corpo: a palabra pousa riba do papel para emprender o voo. Poesía expandida. Xorden daquela estes seus poemas verticais: coma constelacións ingravidas. Todo o saber-zen do poeta do Courel sublimado en cativas pímulas gráficas. Un proceso de condensación simbólica cunha forza visual expansiva. O poema estala: reverte polas beiras. Ocupa o espazo. O poema é unha onda expansiva. Poesía-acción. Un garabato aleatorio de letras en liberdade. Un eco que resoa dende o epicentro dos cumios do Courel cara a lanzar un berro de liberdade ao mundo. Un aturuxo libertario, rebelde, heterodoxo, solidario. Un berro a favor do poema-intre. A natureza e o ser humano forman corpo común no entrelazo destes sinais: o labirinto que transportamos. Por iso Uxío Novoneyra gostaba dos músicos do rap: simultaneidade das voces amoreadas a manter viva a idea de comunidade. Alén do tempo (coma un talismán): aquí están estes seus fermosos *poemas-lóstrego*. Palabras de resistencia aos tempos de incerteza. *Graffitis* de Novoneyra, cheos de música, á procura incesante da liberdade para o seu pobo. *Canto cosmos!*: nos poemas caligráficos de Uxío Novoneyra.

Irei un día
do Courel
a Compostela
por terras
liberadas?
M. L.

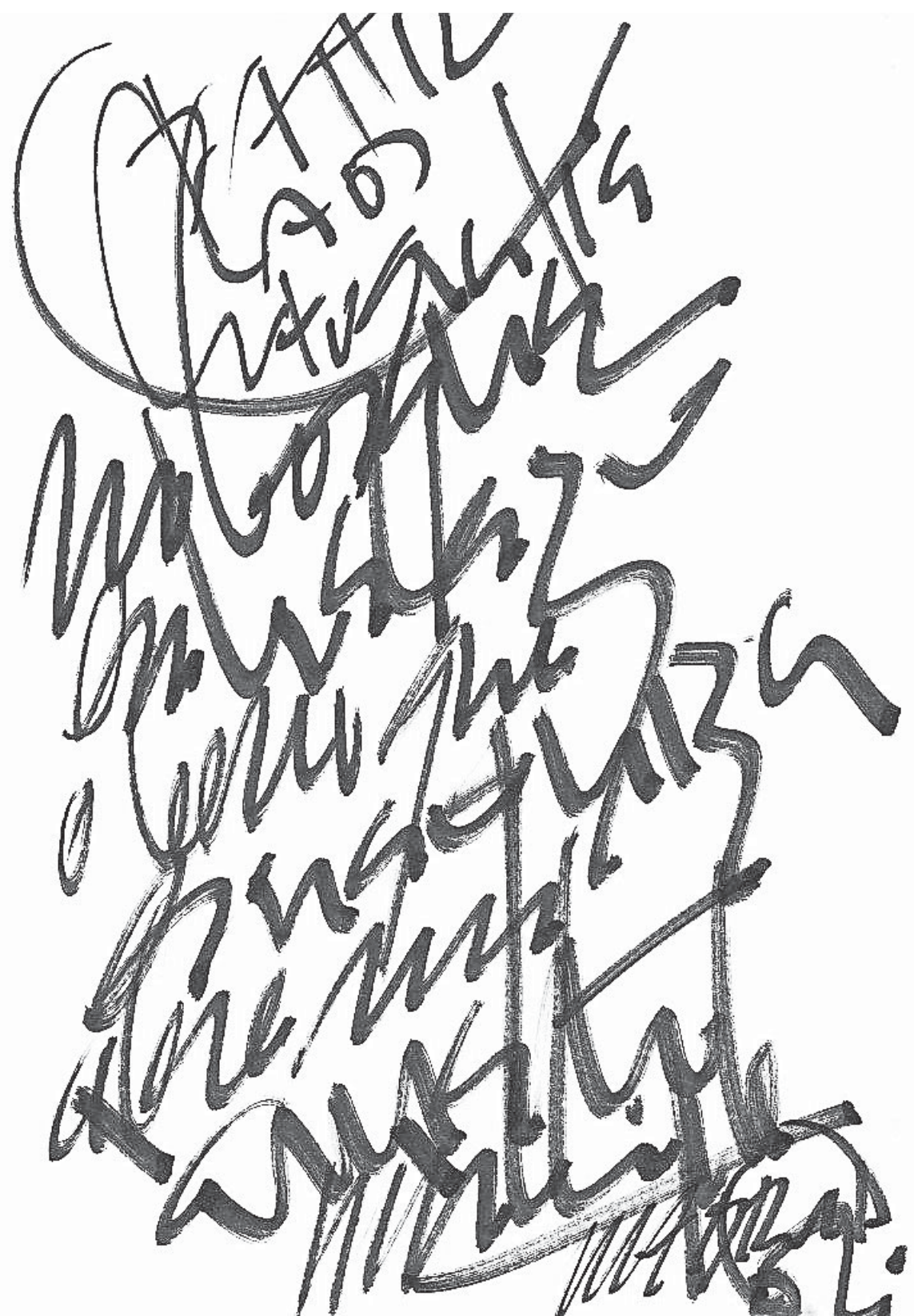

“Biquei sua tristura i atopei os labios. Na aberta prendémolo Mundo” (1964)

Unha vez máis
a comunidade
de Galicia
está a ser
sacada do
sistema
de saúde

Atividade de
Linguagem Oral
e Escrita
para o 1º ano
do Ensino Fundamental
II

Atividade de
Linguagem Oral
e Escrita
para o 1º ano
do Ensino Fundamental
II

"A Reimundo Patiño. No bosque -entrelazo o berro que esnaquiza abre un ámeto múltiple" (1962)

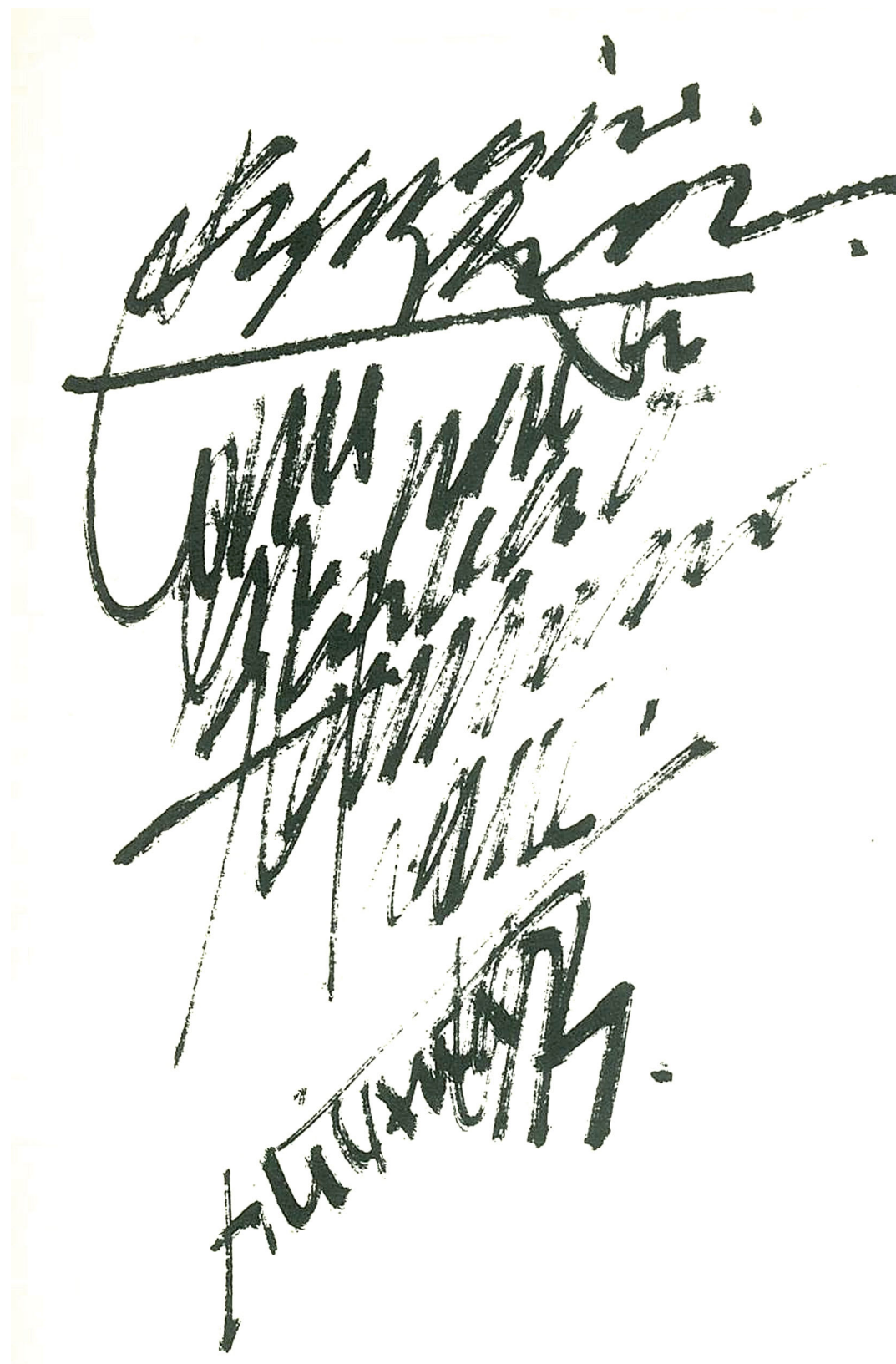
"Antonio Gades. Bailas e faisme libre" (1966)

STANNO IN
CASA. CHE
COMITATO
LAVORO
S. 2005.
NONO QUARTIERE
DI S. VINCENZO
M. S.

1. Leír no Courel o outro
deus feroz e a
sua vir. — e a
sua via que está por
e por algo que vai
tudo sem evidência.

"Irei un día do Courel a Compostela por terras liberadas?" (1957)

"Como en nada graba o tempo no home" (1974. Alacante)

Nunca eu fun
como te
antes
1962

"Galicia será a miña xeración quen te salve? / Irein un día do Courel a Compostela / por terras libradas? / Non a forza do noso amor non pode ser inútle!" (1957)

1953.

“Os caligramas conforman unha parte esencial da miña obra. Por debaixo dos grafismos, adoito poñer o texto mecanográfico como referencia, como simple acompañamento porque o que escribo a man non é para ser lido: é para ser sentido. Quero dicir: sentir a súa estremada tensión gráfica”. **Novoneyra**